

Rio+20 Sonuç Bildirgesi'nin Okyanuslar ve Denizler Bölümü; "İstedığımız Gelecek"mi?

Doç.Dr.Gürol ÖZCÜRE

Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
gurolozcure@gmail.com

ÖZET

Günümüz iş dünyası sosyo-ekonomik yaşamda üçlü bir sürdürülebilirlik (sustainability) krizi içine girmiştir. 1. Finansal, 2. Ekolojik (çevre) ve 3. Toplumsal (sosyal) boyutları bulunan bu krizden çıkış için serbest piyasacı (neoliberal) ve kâr odaklı yönetim yerine buna alternatif olarak toplumsal ve ekolojik (çevresel) yani, yeşil olan kurumsal yönetim (corporate governance) uygulamalarını öne çıkaran çözümler geliştirmek zorundayız. Bu kısa makalenin konusunu daha çok ekolojik (çevre) sorunları arasında önemli bir gündem oluşturan okyanus ve denizleri gündemine alan Rio+20'ye ve onun ilkelerine ayırmayı uygun bulduk.

1992 yılında gerçekleştirilen 20 yıl önceki ilk Rio'dan bu yana, onlarca başka anlaşma, yüzlerce toplantı yapıldı ama elbette gezegenimizin sürdürülebilirliğini sağlamak ve sosyo-ekonomik dengesizlikleri gidermek açısından hiçbir sorun bütünüyle çözülemedi. Hatta geçtiğimiz yirmi yıl boyunca ekolojik (çevre) kriz daha da derinleşti. Dünya'da artan çevre sorunları, yoksulluk, kuzey ve güney ülkeleri arasındaki refah dengesizliğine bir çözüm bulabilmek için 100'ü aşkın devletin temsilcileri Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde 2012 yılında ikinci kez bir araya geldiler. Zirveye ülkemizden de başbakan ve bakanlar dahil çeşitli kamu kurumları, üniversiteler ve özel sektörden temsilcilerin bulunduğu 200 kişilik bir katılım sağlanırken, Dünya'nın çeşitli ülkelerinden devlet ve hükümet başkanları, parlamenterler, belediye başkanları, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, G-7 yetkilileri, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarını temsilen 40.000'in üzerinde katılım sağlanmıştır.

GİRİŞ:

Sürdürülebilir kalkınma için yeni taahhütler sağlamak, üzerinde anlaşma sağlamak, taahhütlerdeki boşlukları bulmak ve kapatmak ve yeni sorunları masaya yatırmak şeklinde resmi üç amacı bulunan Rio+20 Sürdürülebilir Kalkınma Yeryüzü Zirvesi, yarattığı beklentiler çerçevesinde bir hayal kırıklığı yaratsa da konferansın iklim değişikliğinin uluslararası düzeyde

sağlamak için görüşmeleri başlatmalı, konuyla ilgili düzenlemeleri yapmak için BM Deniz Kanunu Konvansiyonu (UNCLOS) kapsamında uluslararası suların yok olmasına sebep olan endüstriyel uygulamaların engellenmesini sağlamalıdır. Okyanusları Kurtarma Planı çerçevesinde küresel ölçekte ‘deniz rezervleri ağı’ oluşturulmalıdır. Bu okyanuslarımızı gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde bırakmamız için son derece gerekli bir adımdır.

Adım 2. Aşırı avlanmayı durdurun. Aşırı balık avcılığı, düşük gelirli yerel kıyı topluluklarından balıklarını çalmak, insanlığa yıllık olarak 50 milyar ABD Doları’na (\$) patlıyor. Rio’da devletler balıkçılık endüstrisinin kısa vadeli çıkarlarına katılmadan uzun vadede toplumsal faydaya odaklanmalıdır. Balık nüfusunu arttırmak ve sürdürülebilir rakamlara ulaştırmak için yürütülen çalışmalar artırılmalıdır. Dolar işaretini temel almayan, bilimsel verilere dayalı planlar oluşturulmalıdır.

Adım 3. Korsan Balıkçılığı Engelleyin. 2009 yılında yasa dışı ve kayıt dışı balık avcılığının (IUU) – ya da “korsan balıkçılığın” – yıllık zararı tahmini olarak 10 milyar ile 23.5 milyar \$ arasında hesaplanmıştır. Korsan balıkçılığın engellenmesi için henüz yeterince çaba gösterilmedi. Rio’da devletler korsan balıkçılığı bitirmek için gerekli araçların uygulamaya konması amacıyla anlaşmaya çalışarak: açık denizlerde balık avlayan gemilerin küresel kayıt sistemine alınması, 2009 yılında oluşturulan ve limanlarda korsan balıkçılığı caydırıcı güçlü önlemlerin alınmasını öngören bir anlaşmayı imzalamayı gündemlerine aldılarsa da bunu şimdilik başaramadılar. Ancak, gelecekte bunu mutlaka başarmak zorundayız. Yoksa, okyanus ve denizlerde balıkçılık açısından sürdürülebilirliği sağlamamız bir hayal olarak kalmaya mahkumdur.

Adım 4. Yıkıcı balıkçılık için verilen teşvikleri kesin ve küresel balıkçılık filosunun kapasitesini düşürmek zorundayız. Çünkü, 2003 yılında balıkçılık işletmelerine yıllık olarak 25 milyar ile 29 milyar \$ civarı teşvik yapıldığı belirlenmiştir. Her yıl devletler milyarlarca Doları kâr edebilmek için aşırı avlanma dışında alternatif olmayan kaynakları büyük balıkçılık endüstrisine akıtmaya devam ediyor. Rio’da devletler 2015 yılına kadar çevresel ve sosyal açıdan zararlı balık avcılığı teşviklerin devreden çıkarılması için anlaşmaya varamadılar. Ancak, günümüzde dünya balıkçılık filosu bilim-insanlarının sürdürülebilir balıkçılık için uygun bulduğundan 2,5 kat fazla balık avlayan bir kapasiteye sahiptir. Eğer balık stoklarında yeniden yapılandırma olsaydı, küresel bazda aynı oranda avlanmak için şu anda kullanılanın yarısı kadar kaynakla balıkçılığı sürdürmek

mümkün olacaktır. En basit anlatımla, çok fazla sayıda büyük balıkçı gemisi var ve bunlar çok fazla balık avlıyor. Aşırı avlanmayı engellemek için balıkçı gemilerinin sayısını azaltmamız gerek. Yapmamız gereken avlanma önceliğini küçük balıkçılara vermektir.

Adım 5. Deniz rezervleri için küresel bir ağ oluşturulmalı. 2002 yılında devletler, 2012 yılına kadar bir ‘deniz koruma alanları ağı’ oluşturma kararı aldı. Ancak bugün baktığımızda, ulusal suların ancak %6’sı ve uluslararası suların %0.5’i koruma altına alınmıştır. Aralarında mercan kayalıkları, deniz dağları ve diğer hassas habitatların olduğu– tehdit altındaki okyanus ekosistemlerinin iyileştirilmesi için geniş kapsamlı denizcilik ağlarının oluşturulması önemi azımsanamayacak bir araç olacaktır. Okyanusların %20-30’unu ağlarla korumaya almak milyonlarca kişiye istihdam sağlayabilir ve bu yıllık olarak 70-80 milyar ABD\$ değerinde balıkçılık geliri anlamına gelir. Sonuç olarak, aşırı balık bencilüğünün ve diğer endüstriyel faaliyetlerin etkilerini tersine çevirmek için küresel denizcilik ağının okyanusların %40’lık bölümünü kaplaması gerekir.

Adım 6. Okyanus asitlenmesi engellenmeli. Karbondioksit salımları denizlerimizin yapısını değiştiriyor, deniz yaşamını yıkıcı şekilde etkiliyor ve küresel gıda güvenliğini ciddi anlamda tehlikeye atıyor.

Rio’da devletler küresel karbondioksit salımlarını azaltma kararı alarak okyanuslarımızın daha fazla asitlenmesine bir an önce engel olmalı. Okyanuslarımızda olan değişimlerin etkisini daha iyi anlayabilmek için denizel yaşam daha iyi gözlemlemeli ve asitlenen okyanusun deniz yaşamını ne şekilde etkilediğini daha detaylı incelemek için uluslararası gözlem ağları oluşturmalıyız. Kısa vadede yapılması gerekenler okyanusların aşırı balık avlamaya, yıkıcı avlanma şekillerine ve deniz kirliliğine karşı korunması olmalıdır. Deniz rezervlerinin okyanusların yenilenme kapasitesini destekleyecek şekilde düzenlenmesi ve hızla ilerleyen çevresel felaketin önüne geçmek için gereken önlemlerin alınması gerekiyor. Rio+20 Zirvesi’nde tüm Dünya’dan gelen liderler, 20 yıl önce 1992 Rio Zirvesi’nden bu yana tüm dünyada yaygın olarak kullanılan “sürdürülebilir kalkınma” hedefinin günümüz ihtiyaçlarına (iklim değişikliğiyle mücadele, ekonomik krizleri aşma, düşük karbon emisyonlu kalkınma, vb.) göre yeniden şekillenen hali “yeşil büyüme” hedefi için uluslararası arenada ortak bir tanıma ulaşmayı

hedeflemişlerdir. Ancak, Üzerinde anlaşılan taslak metin, Açık Denizleri Kurtarma Planı'nı içermiyor. Greenpeace'e göre, 'ortak vizyon' olarak üzerinde anlaşılan metinde elle tutulur hiçbir somut kazanım yoktur! Greenpeace Başkanı Kumi Naidoo, Erdoğan'ın bahsettiği 'çocukların geleceği' açısından hiç de parlak bir tablo çizmedi..“Hayal ettiğimiz gelecek” bugün biraz daha ileriye atıldı. Rio+20 büyük bir başarısızlığa dönüştü. Toplumsal (sosyal) açıdan adalet ve hakkaniyet alanında başarısızlık, ekolojide (çevre) başarısızlık, ekonomide başarısızlık. Bize 'istediğimiz gibi bir gelecek' sözü verilmişti. Ancak burada oluşturulan şey, kirleticilerin 'ortak vizyon' tablosuna dönüştü. Bu vizyonla, gezegeni daha çok ısıtacak, denizlerin içini boşaltacak, yağmur ormanlarını istedikleri gibi kazımaya devam edecekler. Üzerinde ekonomilerin gelişeceği veya yoksulluğun giderileceği temel bu olamaz. Bu, 20. yüzyılın yıkıcı neoliberal kalkınma modelinin son çırpınısıdır.”Anlayacağınız dünya liderleri, 'durumun vahametini kabul eden sözler etmekle kurtulamaz. Gerçekten geleceği düşünüyor, halkın taleplerine önem veriyorlarsa irade göstermek zorundalar. Ancak, Birleşmiş Milletler çatısı altında, Rio+20 Sonuç Bildirgesi'nde bu ilkeler yine yer almadı.

Sonuç; Rio+20 Zirve'sinden Ne Çıktı?

1-Denizler: Açık denizlerle ilgili bölümde, denizler krizinin gerektirdiği acil durumu anlamaktan uzak, alınacak herhangi bir karar 2014'e ertelendi. Mevcut metin, ABD, Kanada ve Venezuela'nın tahripkâr pozisyonlarını destekliyor.

2-Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH): 1.5 yıl kadar önce devletler SKH'lerin evrensel olarak yürürlüğe koymak için anlaşmıştı. Rio'da yol alınmadı.

3-Para ve Uygulama Araçları: Yoksullara finansal yardım konusunda, üstü kapalı bir söz var sadece. Devletler 'yaratıcı finansal araçlar' konusunda ciddi olduklarını 'mali işlem vergisi' koyarak göstermeliydi.

4-Uluslararası Çerçeve: Bu metin, sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirecek kurumları ortaya çıkarma konusunda başarısız. Devletler, AB ve Afrika'nın desteğine rağmen BM Çevre Programını güçlü bir kuruma dönüştüremediler.

5-Yeşil ekonomi: Hiçbir anlam içermiyor. Ülkeler neyin yeşil olup neyin olmadığı konusunda kendileri karar verebilecek. Hiçbir şey yapmamak konusunda da özgürler! Kapasite geliştirme

mekanizması bile kaldırıldı. 20 yıl öncesinin anlaşmasında yeşil ekonomi üzerine daha fazla içerik vardı!

6-Ormanlar: Metin yetersiz ve hiçbir yeni içeriği yok.

7-Enerji: Yenilenebilir enerjiler için hiçbir hedef belirlenmedi. Bu zirve, enerjiye erişimi olmayan ve bu ihtiyaçları yenilenebilir enerjilerden karşılanabilecek 1.4 milyar insan için hiçbir şey getirmiyor.

8-Fosil Yakıt teşvikleri: Metinde, teşvikleri ortadan kaldırmak için hiçbir şey yok... Rio +20 BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda "İstedığımız Gelecek" başlıklı sonuç bildirgesi kabul edildi. Bildirgede çevreyi koruma amacına uygun kalkınmanın ve sosyal gelişimin temel ilkeleri belirtiliyor. Konferansın sonuç bildirgesi hazırlanırken uzun görüşmeler yapıldı ve bu yüzden sonuçta uzlaşmacı bir bildirge ortaya çıkarıldı. Bildirgede BM çevre koruma programının güçlendirilmesi, programın finansmanının artırılması ve deniz ekosistemlerinin korunması vurgulanıyor. Toplam 283 maddeyi içeren bildirge, ekonomik gelişmenin farklı aşamalarında bulunan ülkelerin ortak ama farklılaştırılmış sorumluluk taşımalarını öngörüyor. "İstedığımız Gelecek" başlıklı sonuç bildirgesinin kimseyi pek tatmin etmediğini söyleyebiliriz. Ancak, yine de elimizin altından adeta kayıp giden geleceğimiz konusunda bizim de söz hakkımız olduğuna inanmak ve devlet temsilcilerimizin doğru adımlar atmalarını ve bu çalışmalara destek

Rio+20 "İstedığımız Gelecek" Başlıklı Sonuç Bildirgesi'nin Okyanuslar ve Denizler Bölümü'nden

158. Okyanuslar, denizler ve kıyı bölgelerinin Dünya ekosisteminin bütüncül ve temel bir bileşenini oluşturduğunu, aynı zamanda bu ekosistemin sürdürülmesi anlamında kritik bir öneme sahip olduğunu ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde belirtildiği üzere, uluslararası hukukun okyanusların ve kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanılmasına yönelik yasal çerçeveyi sağladığını kabul ediyoruz. Yoksulluğun ortadan kaldırılması, sürdürülebilir ekonomik büyüme, gıda güvenliği, sürdürülebilir geçim kaynakları ve insana yaraşır iş olanakları yaratılmasına sağladığı katkılar yoluyla, aynı zamanda biyolojik çeşitliliği ve deniz ortamını koruması ve iklim değişikliğinin neden olduğu etkileri ele alması bakımından sürdürülebilir kalkınma için okyanusların ve denizlerin korunmasının ve sürdürülebilir şekilde

kullanılmasının önemine vurgu yapıyoruz. Bu nedenle, okyanusların ve deniz ekosisteminin sağlığını, üretkenliğini ve dayanıklılığını korumak ve iyileştirmek, biyolojik çeşitliliği muhafaza ederek şimdiki ve gelecek kuşaklar için korunmasına ve sürdürülebilir şekilde kullanılmasına olanak sağlamak ve uluslararası hukuk doğrultusunda, deniz ortamına etki eden faaliyetlerin yönetiminde bir ekosistem yaklaşımı ve ihtiyatlı yaklaşımı etkili şekilde uygulamak ve sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutunu da ele almak konularındaki kararlılığımızı bildiriyoruz.

160. Gelişmekte olan ülkelerin okyanusların, denizlerin ve kaynaklarının korunmasından ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasından faydalanabilmeleri için kapasite geliştirmenin öneminin farkında olduğumuzu belirtiyoruz ve bu anlamda, Deniz Teknolojisi Transferine ilişkin Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu Kriterleri ve Rehberleri doğrultusunda Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin hükümlerini ve sürdürülebilir kalkınma üzerine gerçekleştirilen büyük kapsamlı zirvelerin sonuçlarını uygulamak için deniz bilimi araştırmaları konusunda işbirliğinin yanı sıra teknoloji transferine olan ihtiyacın altını çiziyoruz.

161. Sosyoekonomik Boyutlar da dâhil, Genel Kurul Bünyesinde kurulan Deniz Çevresinin Durumunun Küresel Olarak Raporlanması ve Değerlendirilmesine Yönelik Düzenli Süreci destekliyoruz ve 2014 yılına kadar deniz çevresinin içinde bulunduğu durumun ilk küresel bütüncül değerlendirilmesinin tamamlanmasını ve sonrasında bu değerlendirmenin Kurul tarafından dikkate alınmasını sabırsızlıkla bekliyoruz. Değerlendirme bulgularının devletler tarafından uygun seviyelerde dikkate alınmasını teşvik ediyoruz.

162. Ulusal yargı yetki alanı dışında kalan deniz biyolojik çeşitliliğinin korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının öneminin farkında olduğumuzu belirtiyoruz. Genel Kurul bünyesindeki geçici bir açık uçlu gayri resmi çalışma grubunun, ulusal yargı yetki alanı dışında kalan alanlardaki deniz biyolojik çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilir kullanıma ilişkin konularda devam etmekte olan çalışmalarına önem veriyoruz. Geçici çalışma grubunun çalışmaları temelinde, Genel Kurulun altmış dokuzuncu oturumu sona ermeden önce, ulusal yargı yetki alanı dışında kalan alanların deniz biyolojik çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilir kullanımı meselesini, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi kapsamında uluslararası bir araç geliştirilmesi üzerine bir karar alınması da dâhil olmak üzere, acil olarak ele alacağımızı taahhüt ediyoruz.

163. Okyanus sağlığının ve deniz biyolojik çeşitliliğinin, deniz enkazı, özellikle de plastik, kalıcı organik kirleticiler, ağır metaller ve nitrojen bazlı bileşikler olmak üzere deniz kirliliğinden, deniz taşımacılığı ve toprak akışı da dâhil olmak üzere çok sayıda deniz ve kara temelli kaynaktan olumsuz şekilde etkilenmesi konusuna dikkat çekiyoruz. Deniz ekosistemlerinde bu tür kirliliğin oranını ve etkilerini azaltmak için, Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) çerçevesinde kabul edilen ilgili sözleşmelerin etkili bir şekilde uygulamaya konması ve Deniz Çevresinin Kara Temelli Faaliyetlerden Korunmasına Yönelik Küresel Eylem Planı gibi ilgili girişimlerin takip etmenin yanı sıra bu amaçla eşgüdümlü stratejilerin benimsenmesi yoluyla eyleme geçmeyi taahhüt ediyoruz. Ayrıca, derlenmiş olan bilimsel verilere dayalı olarak 2025 yılına kadar, kıyı bölgelerine ve deniz çevresine zarar verilmesini önlemek amacıyla deniz enkazı seviyesini büyük oranlarda azaltacağımızı taahhüt ediyoruz.

164. Yabancı istilacı türlerin deniz ekosistemleri ve kaynakları için çok büyük ölçüde tehdit arz ettiklerine dikkat çekiyoruz ve bunun önlenmesi ve yabancı istilacı türlerin olumsuz çevresel etkilerinin yönetilmesi için IMO çerçevesinde kabul edilmiş uygun önlemleri alacağımızı taahhüt ediyoruz.

165. Deniz seviyesinin yükselmesinin ve kıyı erozyonunun, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, pek çok kıyı bölgesi ve ada için önemli bir tehdit oluşturduğunu dikkate alıyoruz ve bu bağlamda, uluslararası toplumu bu zorlukları ele alma konusundaki çabalarını artırmaya davet ediyoruz.

166. Okyanus asitlenmesini ve iklim değişikliğinin deniz ve kıyı ekosistemleri ve kaynakları üzerindeki etkilerini ele alma konusundaki girişimlerin desteklemesi için çağrıda bulunuyoruz. Bu anlamda, okyanus asitlenmesinin daha fazla ilerlemesini önlemek, deniz ekosistemlerinin ve geçim kaynakları bunlara dayalı olan toplulukların dayanıklılığını artırmak ve okyanus asitlenmesinin izlenmesi ve gözlemlenmesi, özellikle de bu bağlamda geliştirilmiş uluslararası işbirliği yoluyla deniz bilimi araştırmalarını desteklemek için ortaklaşa çalışmaya olan ihtiyacı vurguluyoruz.

167. Okyanus fertilizasyonunun potansiyel çevresel etkileri hususundaki kaygılarımızı vurguluyoruz. Bu kapsamda, ilgili hükümetler arası kuruluşlarca kabul edilmiş olan okyanus

fertilazasyonu ile ilişkili kararları hatırlatıyor ve ihtiyatlı yaklaşımla tutarlı bir şekilde, okyanus fertilazasyonu konusunu çok büyük dikkat ile ele alma kararlılığımızı bildiriyoruz.

168. Johannesburg Uygulama Planında mutabakata varılan 2015 yılı hedefine ulaşmak için stokları acil olarak azami seviyede sürdürülebilir verim sağlayacak düzeyde korumak ya da bu düzeye çıkarmak amacıyla çalışmalarımızı yoğunlaştıracağımızın taahhüdünü veriyoruz. Bu anlamda, biyolojik karakteristikleri tarafından belirlendiği üzere, uygulanabilecek en kısa süre içerisinde bu hedeflere erişme amacıyla, en azından bütün stokların azami düzeyde sürdürülebilir verim sağlayabilecek seviyede kalmasını sürdürmek ya da bu düzeye çıkarmak için gerekli önlemleri acil olarak alacağımızı taahhüt ediyoruz. Bunu başarmak için, stokların durumu ile ölçülü olarak balık avlamayı azaltma ya da askıya alma da dâhil olmak üzere, acil olarak bilim temelli yönetim planları geliştireceğimizi ve uygulamaya koyacağımızı taahhüt ediyoruz. Tahrip edici balıkçılık uygulamalarının ortadan kaldırılması da dâhil, yan av ürünlerinin, ıskartaların ve ekosisteme yönelik diğer olumsuz etkilerin yönetimi için eylemlerimizi artırmayı taahhüt ediyoruz. Aynı zamanda, etki değerlendirmelerinin etkili bir şekilde kullanılması yoluyla, hassas deniz ekosistemlerini büyük çaplı olumsuz etkilerden koruma konusundaki faaliyetlerimizi artıracacağımızı taahhüt ediyoruz. Bu tür faaliyetler, uluslararası hukuk, uygulanabilir uluslararası araçlar, ilgili Genel Kurul yönergeleri ve FAO rehberleri ile tutarlılık içerisinde yetkili kuruluşlarca gerçekleştirilmelidir.

169. Taraf devletleri Ayrık Balık Stoklarının Yüksek Göçücü Balık Stoklarının Korunması ve Yönetimine ilişkin Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin Hükümlerinin Uygulanmasına Yönelik 1995 tarihli Anlaşmayı tam olarak uygulamaya ve Anlaşmanın VII. Bölümü gereğince gelişmekte olan devletlerin özel gerekliliklerini tam olarak tanımaya teşvik ediyoruz. Bunun yanı sıra, bütün devletleri Sorumlu Balıkçılığa yönelik Davranış Kurallarını ve FAO'nun uluslararası eylem planını ve teknik rehberlerini uygulamaya davet ediyoruz.

170. Yasadışı, bildirilmeyen ve kontrolsüz balıkçılığın çok sayıda ülkeyi çok önemli bir doğal kaynaktan yoksun bıraktığını ve bu ülkelerin sürdürülebilir kalkınmalarının önünde sürekli bir tehdit olarak varlığını sürdürdüğünü ikrar ediyoruz. Yasadışı, bildirilmeyen ve kontrolsüz balıkçılığı Johannesburg Uygulama Planında belirtildiği gibi ortadan kaldıracacağımızı ve bu uygulamaları aşağıda belirtilen yollar aracılığıyla önleyeceğimizi ve bunlara karşı mücadele

edeceğimizi yeniden taahhüt ediyoruz: Yasadışı, Bildirilmeyen ve Kontrolsüz Balıkçılığı Önleme ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik FAO Uluslararası Eylem Planı doğrultusunda ulusal ve bölgesel eylem planlarının geliştirilmesi ve uygulanması; kıyı devletlerinin, bayrak devletlerinin, liman devletlerinin, kiralayan ulusların ve intifa hakkı sahiplerinin vatandaşı oldukları devletlerin ve yasadışı, bildirilmeyen ve kontrolsüz balıkçılık yapan veya bu eylemlerde bulunanları destekleyen diğerlerinin bu tür faaliyetlerde bulunan deniz taşıtlarının saptanması ve suçlu işleyenlerin bu tür faaliyetlerden doğacak faydalardan yoksun bırakılması suretiyle uluslararası hukuk paralelinde etkili ve koordineli önlemlerin uygulanması ve bunların yanı sıra, ihtiyaçların sistematik bir şekilde belirlenmesi ve izleme, kontrol, denetim, uygunluk ve uygulama sistemleri açısından kapasite geliştirme amacıyla gelişmekte olan ülkelerle işbirliği yapılması.

171. Yasadışı, Bildirilmeyen ve Kontrolsüz Balıkçılığı Önleme ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik FAO Liman devletleri Anlaşmasını imzalayan devletleri, anlaşmanın daha erken yürürlüğe girmesi için onaylanmasına yönelik prosedürleri incelemeye davet ediyoruz.

172. Bölgesel balıkçılık yönetimi kuruluşlarınca yerine getirilen balıkçılık yönetiminde şeffaflık ve güvenilirliğe olan ihtiyacın farkında olduğumuzu belirtiyoruz. Bağımsız performans değerlendirmelerini gerçekleştirmiş olan bölgesel balıkçılık yönetimi kuruluşlarının hâlihazırda yapmış oldukları çalışmaları takdir ediyoruz ve tüm bölgesel balıkçılık yönetimi kuruluşlarını düzenli olarak bu tür değerlendirmeler yapmaya ve bu değerlendirmelerin sonuçlarını halka duyurmaya davet ediyoruz. Bu tür değerlendirme önerilerinin uygulanmasını teşvik ediyoruz ve gerekli olduğu durumlarda bu değerlendirmelerin kapsamlılığının zamanla güçlendirilmesini öneriyoruz.

173. Bu sektörün, gelişmekte olan ülkeler için önemini göz önünde bulundurarak, Johannesburg Uygulama Planında belirtilen yasadışı, bildirilmeyen ve kontrolsüz balıkçılığa ve kapasite fazlasına katkıda bulunan sübvansiyonları ortadan kaldırma konusundaki taahhüdümüzü yeniden tasdik ediyoruz ve kalkınma öncelikleri, yoksulluğun azaltılması ve geçim kaynakları ve gıda güvenliği ile ilgili kaygılar bakımından bu sektörün önemini göz önünde bulundurarak, DTÖ balıkçılık sübvansiyonları müzakeresinin ayrılmaz bir parçası olması gereken, gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkeler için uygun olan, etkili bir özel ve ayrıcalıklı muameleyi kabul ederek, kapasite fazlası ve aşırı avcılığa katkıda bulunan balıkçılık sübvansiyonlarının belirli türlerinin

yasaklanması yoluyla, balıkçılık sektöründeki sübvansiyonlara ilişkin disiplinleri güçlendirmeyi zorunlu kılan DTÖ Doha Kalkınma Gündemi ve Hong Kong Bakanlar Deklarasyonuna yetki veren balıkçılık sübvansiyonlarına ilişkin çok taraflı disiplinleri neticelendirme konusundaki taahhüdümüzü yineliyoruz. Devletleri, DTÖ aracılığıyla hâlihazırdaki balıkçılık sübvansiyonu programlarının şeffaflığını ve raporlanmasını daha da geliştirmeleri konusunda teşvik ediyoruz. Balıkçılık kaynaklarının içinde bulunduğu durumu göz önüne alarak ve balıkçılık sübvansiyonları üzerine düzenlenen DTÖ Doha ve Hong Kong bakanlar bildirgeleri ya da bu müzakerelerin sonuçlandırılmasına olan ihtiyaca hanel getirmeksizin, devletleri kapasite fazlası ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan sübvansiyonları ortadan kaldırmaları ve bu alanda yeni sübvansiyonlar getirilmesinden ya da hâlihazırdaki sübvansiyonların kapsamının geliştirilmesi veya genişletilmesinden kaçınmaları konusunda teşvik ediyoruz.

174. Gelişmekte olan ülkeleri, özellikle de en az gelişmiş ülkeleri ve gelişmekte olan küçük ada devletlerini, gelişmekte olan ülkelere balık ürünlerine olan piyasa erişimini geliştirme yoluyla, sürdürülebilir balıkçılığın faydalarını gerçekleştirmek, bunları sürdürülebilir bir şekilde yönetmek ve korumak için kendi ulusal kapasitelerini geliştirmeleri konusunda daha fazla destekleyen stratejilerin 2014 yılına kadar belirlenmesi ve içselleştirilmesini teşvik ediyoruz.

175. Başta gelişmekte olan ülkelerde, özellikle de gelişmekte olan küçük ada devletlerinde geçim kaynağı balıkçılık olanların, küçük ölçekli ve elle balıkçılık yapılan yerlerin ve kadın balıkçıların yanı sıra yerli halkın ve bu halkın içinde yaşadığı toplulukların balıkçılığa erişiminin sağlanmasına olan ihtiyacı ve pazarlara erişimlerinin olmasının önemini gözlemlemeyi taahhüt ediyoruz.

176. Mercan resiflerinin, özellikle adalara ve kıyı devletlerine büyük ölçüdeki ekonomik, sosyal ve çevresel katkıları olduğunu, bunun yanı sıra, iklim değişikliği, okyanus asitlenmesi, aşırı avlanma, tahrip edici balıkçılık uygulamaları ve kirliliğin etkilerine karşı mercan resiflerinin ve mangrovların aşırı ölçüde zarar görebilir olduğunun da farkında olduğumuzu belirtiyoruz. Mercan resiflerinin ve mangrov ekosistemlerinin korunması amacıyla uluslararası işbirliği geliştirilmesini ve teknik anlamda işbirliği ve gönüllü bilgi paylaşımını kolaylaştırmanın yanı sıra, sosyal, ekonomik ve çevresel faydalarını gerçekleştirmelerini destekliyoruz.

177. Deniz koruma alanları da dâhil, uluslar arası hukuk ile uyumlu ve mevcut bulunan en iyi bilimsel bilgilere dayalı alan bazlı koruma önlemlerinin biyolojik çeşitliliğin korunması ve bileşenlerinin sürdürülebilir kullanımı için bir araç olarak önemini yeniden tasdik ediyoruz. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansının onuncu toplantısının, koruma alanlarının ve diğer etkili alan bazlı koruma önlemlerinin etkin ve eşit bir şekilde yönetilen, ekolojik açıdan temsil yeteneğine sahip ve geniş kapsamlı sistemleri aracılığıyla, özellikle de biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri açısından büyük öneme sahip kıyı bölgelerinin ve deniz alanlarının yüzde 10'unun 2020 yılına kadar korunacak olmasına ilişkin X/2 kararını dikkate alıyoruz”.

Kaynaklar

Bahadır Kaleağası, G20 Gezegeni Dünya-Avrupa-Demokrasi-İletişim Çağı-Türkiye, Doğan Kitap, İstanbul, 2011.

Greenpeace Türkiye (2012), “Rio+20’de Denizleri Kurtarma Planı, Dünya denizlerini kurtarmak için 6 adım”, Haziran 2012, (Çevrimiçi), <http://www.greenpeace.org/turkey/Global/turkey/report/2012/06/Denizleri-kurtarmak-Rio-20.pdf>

Harvard Business Review, Yeşil İş Stratejisi, (Çeviren) Ahmet Kardam, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS), İstanbul, 2008.

Leight Stringer, Yeşil İşyeri Çalışanlara, Çevreye ve Kârlılığa Yarar Sağlayan Sürdürülebilir Stratejiler, (Çeviren) Pınar Şiraz, Yayına Hazırlayan Zülfü Dicleli, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS), İstanbul, 2009.

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (Rio+20), İstedğimiz Gelecek, Rio de Janeiro, Brezilya 20-22 Haziran 2012, Konferans Çıktısı, ISBN 978-605-4667-14(Çevrimiçi), <http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/EnvSust/3.The%20FutureWeWant.pdf>

Worldwatch Enstitüsü, Dünyanın durumu 2012 Sürdürülebilir Refaha Doğru, (Çeviren) Ayşe Başcı, TEMA, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012.

Kent Akademisi